

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs III. Vtrum Deus comprehendat seipsum. art. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

agentia: quare nobilissimus modus agendi ei debet convenire. Minor vero probatur, quoniam nobilissimus est habere dominium suorum actuum, quam eo carere, agereque ex propria directione propter finem, quam non ita agere: sola autem ea qua agit per intellectum & voluntatem dominium habent suarum actionum, suaque proprias actiones in finem dirigere possunt.

D. Thomas hoc loco, hanc aliam a priori tenet rationem. Immaterialitas est ratio, quare res cognoscens vim habeat ad cognoscendum: Deus autem maximè vacat materia, ut superius est demonstratum: ergo maximè habet vim ad cognoscendum, atque adeo in eo summa est scientia. Maior ex eo suaderi potest, quod vniuersum experiamur ea qua vim habent ad cognoscendum, eo ipso aliqua ex parte recedere a conditionibus materiae, gradumque aliquè sortiri spiritualitatis: quippe cum vt minimum eorum obiectorum, ad qua cognoscenda vires habent, recipiant formas sine materia, hoc est, quoad esse intentionale, quod spiritale est, si cum natura materiali, qua obiecta constant, illud conferas. Experimur item quod res cognoscentes nobiliss & perspicacius cognoscunt, eo plus a materia recedere, magisque spirituales esse, vt in animalibus, hominibus, atque Angelis est manifestum. Sensus etiam ipsos animalium, quod magis a conditionibus materiae liberi sunt, eo nobiliores, ac perspicaciores esse: qua ratione visus ceteros sensus externos nobilitate ac perspicacitate cognoscendi longè antecedit. Ratio hæc satis probabilis est. Neque obstat, quod Gabriel in 1. dist. 35. q. 1. obiicit, multa esse accidentia spiritualia, qua vt cognoscendi carent. Non, inquam, hoc obstat, quoniam maior propositio Diui Thomæ intelligenda est de substantiis. In defendendis vero aliis propositionibus, quas D. Thomas huic rationi immiscet, parum vtilitatis esse video, eaque de causa sunt prætermittenda. Si placet, lege Caietanum hoc loco, Ferrarientem 1. contra gentes, c. 44. Capreolum in 1. d. 35. q. 1. in argumentis contra secundam conclusionem, & Sylvestrum in Conflato.

Scientia Dei quæ in cognitione obiecti primarij est singularis creaturae secundarij esse potest vniuersalis.

Circa responsonem ad tertium animaduertendum est, negandum non esse scientiam Dei secundum se spectatam esse rem singularem. Quamuis enim sit in tribus suppositis diuinis, non secus atque essentia diuina, quia tamen non est in eis diuisa quasi vna numero sit in vno supposito, & alia in alio, id non tollit esse rem singularem. Qua ratione vero ex obiecto scientia singularis dicitur aut vniuersalis, negandum non est scientiam diuinam simul esse singularem comparatione obiecti primarij, & vniuersalem comparatione obiecti secundarij quo ad naturas vniuersales, qua in eo continentur. Est etiam vniuersalis, quia omnia vniuersim obiecta attingit. Fortè quod hoc loco dicere voluit Diuus Thomas nihil aliud est, quam diuinam scientiam non esse tantum singularem aut tantum vniuersalem comparatione obiecti.

ARTICVLVS II.

Virum Deum intelligat se.

Deus se ipsum intelligit, & per se ipsum.

CONCLUSIO est: Deus seipsum intelligit. Hæc est de fide: primæ enim ad Corint. 2. ait Paulus: Spiritum Dei omnia scrutari, etiam profunda Dei: in cuius probationem addit. Quis enim hominum scit, que sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est? ita & que Dei sunt, nemo cognoscit, nisi spiritus Dei. Idem constat ex multis aliis locis Scripturæ sacræ.

A. Rationibus vero naturalibus potest probari primò. Quia cum Deus agat per intellectum & voluntatem, vt ex dictis articulo præcedente & latius q. 1. artic. 3. manifestum fuit, prius saltem natura cognouit res creatas, quam ex essent in rerum natura: at non cognouit eas in seipsis, eo quod Deus cognitionem suam neque à rebus cognitis, neque ab aliquo alio accipiat: ergo cognouit eas in seipso tantum in fonte, in quo virtute & eminenter continentur, atque adeo Deus cognoscit seipsum.

B. Secundo, summo & perfectissimo cognoscenti conuenit summa & perfectissima cognitio: Deus est summum & perfectissimum cognoscens: nobilissima vero cognitio est nobilissimi obiecti, quale est Deus: ergo Deus seipsum cognoscit.

C. Tertio, nobilissima potentia tendit in omnia que sub suum obiectum cadunt: diuinus vero intellectus est omnium nobilissimus, & sub ente, quod est obiectum intellectus, continetur Deus: ergo Deus seipsum intelligit.

Quarto, diuina essentia est coniuncta cum diuino intellectu, quantum satis est, vt cum eo ad notitiam sui concurrat instar speciei intelligibilis, & est illi per omnia proportionata: quoniam quanta entitas, perfectio, & spiritualitas est in intellectu diuino, tanta est in essentia, & è contrario, idque siue essentia spectetur vt concurrat instar speciei intelligibilis, siue vt obiectum cognoscendum: ergo Deus non solum intelligit se, sed etiam intelligit se per seipsum.

Quod D. Thomas hac alia ratione 5. probat hoc loco. Deus est actus purus, expers omnino potentie passivæ, siue, vt ait, potentialitatis: ergo neque caret aliquo, quod tamquam species intelligibilis concurrat vt Deus seipsum intelligat, sicut intellectus noster carere solet speciebus obiectorum, ad quas est in potentia, neque habet aliquid aliquo modo à seipso, aut à suo intellectu distinctum, quod seipsum intelligat: illud enim compararetur ad diuinum intellectum tamquam actus ad potentiam, quo pacto comparatione nostri intellectus se habent species receptæ, quibus obiecta percipere solet: sit ergo, vt Deus seipsum per seipsum intelligat.

ARTICVLVS III.

Virum Deum comprehendat seipsum.

E. V. M. comprehendere seipsum, ostensum à nobis est quaest. 12. artic. 7. vbi etiam explicatum est, quid sit comprehensio. Potest vero idem confirmari. Primò, ex illo 1. ad Corinth. 2. Spiritus Dei scrutatur (id est, penetrat & agnoscit) omnia, etiam profunda Dei, ita scilicet, vt nihil incognitum relinquat: diuinus igitur intellectus tantum Deum cognoscit, quantum Deus ex se potest cognosci, ac proinde Deum comprehendit.

Deum comprehendit seipsum.

F. Secundo, quanta est entitas & perfectio diuina essentia, tanta est vis intellectus diuini ad intelligendum: id etiam, quod ad diuinam intellentionem concurrat ad modum speciei intelligibilis, æquatur obiecto cognoscendo: quippe cum sit idè prorsus cum illo: prætereà coniungitur perfectissimè cum diuino intellectu: ergo diuinus intellectus intelliget diuinam essentiam quantum ex se percipi potest, ac proinde eam comprehendet.

Tertio, summo & nobilissimo intelligenti debetur perfectissimus modus intelligendi: verò non, nisi in comprehensione, esse potest: ergo Deus & se & cetera omnia comprehendet.